

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Cap. VIII. Quandonam dispensatio est supreposita atque adeò invalida.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

Qui ut asseris, nobilis existis: ab illo: Qui, ut asseritur, nobilis existis: Vide etiam infra cap. 12. §. 5. num. 3. Nota denique, esse ex honestis familiis, verificari, si familia nullo turpitudinis vitio laboret & sic videtur Conrado, in praxi l. 7. c. 2. n. 118. posse servari.

CAPUT VIII.

Quandonam Dispensatio est subreptitia, atque adeo invalida?

Si in libello, quo Oratores, id est Dispensandi rogant Pontificem, ut dispensent in aliquo impedimento (idem die in petitione cuiuscumque gratiae à quoqueque Principe, &c.) sive data opera, sive per errorem taceatur aliquid, quod erat exprimendum, vel proponatur aliquid quod non ita se habet, sicuti proponitur, gratia, seu dispensatio sic concessa dicitur subreptitia, seu quod pro nobis idem est, obreptitia. Ita Sanch. lib. 8. mar. d. 2. n. 2. Moneta de commut. ult. voluntatum cap. 6. illa dicitur taciurnitas veri, haec falsitatis expressio, utraque nullam reddens, ipso facto, iuxta mox dicenda, dispensationem, seu gratiam. Gratiam, inquam, nam, ut Rescripta Iustitiae vitio subreptionis infecta nulla sint, debet praecedere exceptio partis. Cuius diversitatis rationem affert, explicatque recte Sanch. l. c. n. 3.

2. Ut autem explicetur, quandonam hoc vitium subreptionis ad sit? praemitte, causam, ob quam moveatur Pontifex, seu Princeps ad aliquam gratiam concedendam, vel esse finalem, vel esse impulsivam.

3. Finalis, quae etiam dicitur motiva in casu nostro est illa, quae non existente, non concederetur gratia, vel concederetur cum aliqua moderatione. (In aliis materiis lege Tiraquel. in rasil. Causa cessante: quando enim gratia cum aliqua moderatione conceditur, iam absolute non conceditur ea, quae petitur. Ita Filiuc. rasil. 10. p. 2. c. 10. n. 324.)

4. Impulsiva est illa, quae non existente, concederetur quidem gratia, ut habet Sanch. l. c. d. num. 8. Suar. de Voto l. 6. d. 27. n. 11. & quidem sine limitatione, sed non tam facile, tam promptè, tam citò.

Hic ita explicatis, Regula Generalis est, ut, Si surreptio sit circa causam finalem, hoc est, si Princeps motus fuit ad concedendam talem, vel tantam gratiam ex ea causa, quae verè non existit, gratia sit nulla: Si vero sit circa causam impulsivam, hoc est, si Princeps ex ea causa, quae verè non existit, motus solum fuit ad facile, vel cito dandam, valida sit gratia.

5. Adverte tria. Primo, hic locutionem esse de veritate, & falsitate pertinentibus ad gratiam; si enim ad gratiam per se non pertineant, nec connexionem cum gratia, quae petitur, habeant, illam non variant. Exempla duo solent affert.

Aliquis Clericus malis imbutus moribus petit Beneficium Ecclesiasticum ab Episcopo, tacens ejusmodi suos improbos mores, & forè Concubinatum quæ si scivisset Episcopus, Beneficium ipsi non contulisset; contulit tamen, & profecto validè. Rursus: Quidam verè pauper postulat à te stipem, cum sit homo improbus, & forè haereticus; hæc tamen ipse nequaquam patefacit, eleemosynamque à te recipit, validè recipit, quamvis, si tu novisses eum, esse haereticum, omnino repulsißes. Ratio autem horum est, quia, tum illius Clerici, tum hujus pauperis delicta & mores per se non pertinent ad Beneficii, vel eleemosynæ concessionem; collatio enim Beneficii solum per se respicit habilitatem, eleemosyna indigentiam personæ. Simile quid igitur in casu nostro.

6. Secundo, quando ius requirit, ut in concessione alicuius gratiae exprimat aliquam rei circumstantiam, vel qualitas, hæc profecto, si non exprimat, etiam si levis momenti sit, subreptitiam facit, atque adeo nullam gratiam. Ita colligunt Doctores, ut Sanch. lib. 8. marim. d. 12.

Pars I. 11.

num. 12. Castrop. t. 1. rasil. 3. d. cap. 16. §. 4. num. 5. sine, ex Sacro Textu, C. Si motu proprio De prabendis in sexto. in quo pronuntiatur subreptitia concessio Beneficii, quia impetrans tacuit, se habere Beneficium exiguum, quamvis, si Pontifex id scivisset, cum eadem fere facilitare illud aliud concessisset. Sed, quia id erat explicandum ex iure, nunquam re ipsa Pontifex concedere, sine illa expressione praesumitur.

7. Tertiò, si silentium alicuius veritatis sit solum causa impulsiva concedendi gratiam, non obstat validitati, quando bona fide illa veritas taceatur, ut omnes docemus. At nec obstat, quando mala fide, hoc est, quando eadem solum impulsiva taceatur consulto, ad evitandam difficultatem concessionis à Principe impetrandæ, docet Sanch. l. c. n. 74.

Hæc breviter de his universaliter dicta sufficiant; nam, quæ in particulari iam dicentur in nostra materia Dispensationum Matrimonialium, sive de Taciurnitate veri, sive de Expressione falsi, rem totam clarius explicabunt.

CAPUT IX.

Taciurnitas veri, quandonam in particulari vitiat Dispensationem?

Nullo expeditiori modo huic titulo fieri satis potest, quam ea percurrere, de quibus in nostra re solet esse dubitatio; quod iam aggredior sigillatim.

§. I. Quando taceatur repulsa, aliis data.

Titius rogavit Pontificem, ut dignaretur, concedere dispensationem, qua possit ducere, v. g. conjugineam. Pontifex abnuvit, repulitque Oratorem. Iam, si rursus vellet Titius rogare Pontificem, opusne habet huiusmodi repulsam exponere, immo, & repulsas si pluries citavit, & repulsus pluries fuit, ne Dispensatio forte concedenda, sit subreptitia?

Respondeo, nequaquam, secundum Suar. de leg. l. 2. c. 22. Sanch. l. 8. mar. d. 22. n. 14. Castrop. t. 1. r. 3. d. 6. p. 16. §. 4. n. 1. Dian. p. 8. c. 13. resol. 54. alios citans: id opus esse, quia, qui dictas repulsas tacet, neque contra jus ullum facit, neque contra stylum Curiae, & ex alia parte jam tota, integraque causa Pontifici aperitur, ut suppono, quam solum respicit Pontifex, nihil laborando de data repulsa. Idem dic de aliis Principibus, ad quos pertinet gratias concedere, idque etiam, si nova causa non superaddatur, quicquid dicat Menoc. apud Sanch. l. c. Neque enim verum est, quod ipse assumit, nempe Pontificem, si recordaretur repulse gratiam non concessurum, non, inquam, verum est, quin immo praesumendum est, concessurum facilius ex multiplicatione precum, quibus majus Oratoris desiderium, & forè major necessitas indicatur.

3. Quid si Superior, v. g. Pontifex negavit gratiam? Possumus tacendo repulsam Superioris, exposcere eandem ab Inferiore, v. g. ab Episcopo in iis casibus, quibus potest, & Inferior?

Respondeo, Potes, testibus Suar. & Castrop. l. c. quia militat eadem ratio num. praeced. dicta. Scio id negari à Sanch. l. c. d. 14. n. 5. quia (inquit) Superior per illam repulsam tollit potestatem ab Inferiore, quoad eandem gratiam: scio, inquam, hoc, sed certè id gratis videtur dictum.

4. Multo magis Inferior poterit dispensare (sanè ex causa) in iis, quæ ipse potest, licet sciat Superiorem non solere, nec velle in illis dispensare id, quod idem Sanch. negare non potuit, quia multo minus praesumitur Superior in iis ab Inferiore potestatem tollere.

5. Quod dictum est, extende (ut id hac occasione scias) ad ceteros Superiores Regulares: neque enim ex eo, quod licetiam mihi Religioso alter Superior, sive æqua-

O 2 lis,